

Nr 99.

Av herr **Sköldén m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Redan vid inrättandet för mer än hundra år sedan av särskilda ägodelningsrätter för prövning av skiftessmål stadgades, att talan mot deras beslut skulle få fullföljas direkt hos högsta domstolen. I 1866 års skiftesstadga bibehölls denna regel angående fullföljden. Ändring därutinnan ifrågasattes icke i de förslag, som föregingo den nu gällande 1926 års lag om delning av jord å landet, och gjordes ej heller i nämnda lag.

Den nu omförmälda rätten för den, som är missnöjd med första domstolsinstansens beslut i jorddelningsmål, att omedelbart kunna underställa tvistefrågan den högsta instansens prövning, skattas av vårt lands befolkning som en förmån, på vilken den sätter stort värde. Genom densamma anser man sig kunna ernå slutlig rättvisa snabbare och billigare än om mål av detta slag skulle passera jämväl en mellaninstans. Härtill kommer, att på detta sätt alla skiftessmål få fullföljas till högsta instans. I fråga om andra mål finnas däremot i åtskilliga fall förbud att fullfölja talan mot mellaninstansens avgörande.

Såsom skäl för den genom Kungl. Maj:ts proposition nr 3 föreslagna ordningen med införande av mellaninstans i skiftessmål har angivits, att därigenom lättnad skulle vinnas i högsta domstolens för närvarande mycket avsevärda arbetsbalans. Om en sådan lättnad står att vinna på den föreslagna vägen synes oss emellertid vara synnerligen tvivelaktigt. Med hänsyn till den jordägande befolkningens särskilda intresse just för jorden, i fråga om vilken den — såsom känt är — utan att förtröttas strider för vad den anser vara sin rätt, synes det finnas anledning att förvänta, att flertalet skiftessmål komma att fullföljas till högsta instans även om de dessförinnan måste passera en mellaninstans. Den kungl. propositionen synes däremot hava utgått från den beräkningen, att endast omkring en tredjedel av det antal skiftessmål, som för närvarande fullföljas till domstolen, efter införandet av mellaninstans även för sådana mål skulle komma att från denna fullföljas till högsta instans. Propositionens standpunkt härutinnan synes oss, med hänsyn till vad vi ovan anfört, alldeles för optimistisk.

Då sålunda enligt vår mening någon egentlig lättnad i fråga om högsta domstolens arbetsbörda icke skulle kunna uppnås genom införande av mellaninstans i skiftessmål, men däremot en allmänt högt skattad förmån

därigenom skulle gå förlorad, anse vi, att de i propositionen nr 3 framlagda förslagen icke böra bifallas av riksdagen.

För den händelse denna vår ståndpunkt icke skulle vinna bifall, utan mellaninstans i skiftesmål synes böra införas, anse vi — liksom organisationsnämnden och lantmäteristyrelsen samt en stark minoritet inom högsta domstolen, vilken minoritet innefattar bland andra de på förevarande område särskilt sakkunniga justitieråden — att man i första rummet synes böra överväga en anordning med en enda skiftesöverdomstol. Hänsyn bör nämligen tagas till de fördelar, som en sådan specialdomstol skulle erbjuda med avseende å större samlad erfarenhet hos domstolens ledamöter samt enhetlighet i föreliggande rättsfrågors behandling.

Om andra utvägar att minska högsta domstolens arbetsbalans efter verkställda undersökningar skulle visa sig icke vara tillräckliga, kunde kanske en ytterligare möjlighet till sådan minskning erbjudas därigenom, att — vilket även högsta domstolens ledamöter ansett vara möjligt — ensittarmål och måhända även gränsbestämningssmål och äganderättstvister kunde gå till de olika hovrätterna såsom mellaninstanser, under det att de egentliga skiftesmålen liksom hittills skulle fullföljas direkt från första instansen till högsta domstolen. En sådan utväg har för övrigt lantmäteristyrelsen i första hand anvisat. I detta sammanhang vilja vi därjämte erinra, att det beträffande ensittarmålen, vilka hittills förekommit i stor utsträckning, säkerligen icke kan dröja länge, innan de avsevärt komma att minska i antal.

Under åberopande av vad vi ovan anfört få vi hemställa,

att de i propositionen nr 3 framlagda förslagen till ändringar i jorddelningslagen med flera författningar icke måtte bifallas av riksdagen.

Stockholm den 22 januari 1935.

K. I. Sköldén.

Per Gustafsson,
Benestad.

John Gustavson.

Allan Holstenson.

Erik von Heland.

Alexander Nilsson.

Anton Pettersson.

Gunnar Bodin.

Joh. Johansson,
Friggeråker.